Pedagogická fakulta

Genius loci ...

Okruhy k závěrečné zkoušce

(platí pro program CŽV Speciální pedagogika)

Název předmětu ZZ: Psychopedie a metodika psychopedie

Zkušební okruhy:

PSYCHOPEDIE

1. Psychopedie jako speciálněpedagogická disciplína. Pojetí, vymezení, obsah, postavení v systému věd, terminologie.
2. Vývojová porucha intelektu. Vymezení, definování, etiologie, klasifikace, specifika osobnosti jedince s poruchou intelektu.
3. Historie péče o osoby s poruchou intelektu či jinou duševní poruchou. Antická společnost, středověk, novověk, J. A. Komenský, Filip Pinel, Jean Esquirol, Jean Itard, Eduard Sequin, K. S. Ameling, Ernestinum, K. Herfort, J. Zeman, F. Čáda, M. Sovák, změny po roce 1989, současnost.
4. Postavení osob s poruchou intelektu či jinou duševní poruchou ve společnosti, obsah pojmů socializace, integrace, inkluze. Faktory ovlivňující úspěšnost školské integrace. Škola přijímací dítě s postižením. Učitel a jeho role při integraci. Žák s postižením a jeho rodina. Poradenská pracoviště ve vztahu k integraci. Prostředky speciálně-pedagogické podpory.
5. Charakteristika současného stavu komplexní rehabilitační péče o osoby s poruchou intelektu či jinou duševní poruchou.
6. Psychopedická diagnostika. Klinické diagnostické prostředky, anamnéza, pozorování, rozhovor, dotazník, analýza produktů (písma, hry, kresby), případová studie. Testové metody, didaktické testy, sociometrické testy, psychodiagnostické metody.
7. Poradenství v psychopedii, profesní etika v psychopedii, osobnost psychopeda.
8. Výchova dítěte s poruchou intelektu v rodině.
9. Institucionální předškolní výchova dětí s poruchou intelektu.
10. Institucionální školní výchova děti a žáků s poruchou intelektu.
11. Systém a struktura podpůrných opatření pro děti a žáky s poruchou intelektu a s oslabením kognitivního výkonu.
12. Možnosti rozvoje osob s poruchou intelektu v zařízeních sociální péče.
13. Edukace osob s těžším mentálním a kombinovaným postižením.
14. Psychopedická andragogika – pojetí, vymezení, obsah, terminologie.

15. Teorie výchovy osob s poruchou intelektu či jinou duševní poruchou. Základní východiska, obsah, formy, podmínky, cíle, principy, zásady, metody a další prostředky výchovy, specifika výchovného působení s ohledem na individuální potřeby a stupeň podpory, výsledky výchovy.
16. Celoživotní vzdělávání osob s poruchou intelektu.
17. Pracovní uplatnění osob s poruchou intelektu. Příprava vstupu na volný trh práce.
18. Terapeutické přístupy k osobám s poruchou intelektu v kontextu jejich osobnostních specifik, hnutí sebeobhájců.
19. Moderní a alternativní přístupy k osobám s poruchou intelektu. Marie Montessori, Daltonský plán, Jenský plán, Waldorfská škola. Využití digitálních technologií, rozvoj digitálních kompetencí, bezpečné fungování v online prostředí.
20. Výchovně vzdělávací přístupy k jedincům s poruchou autistického spektra.

METODIKA PSYCHOPEDIE

1. Specifika počátečního čtení a psaní žáků s poruchou intelektu.
2. Metodické otázky vyučování matematiky u žáků s poruchou intelektu.
3. Metodická problematika pracovního vyučování u žáků s poruchou intelektu.
4. Metodika tělesné a sportovní výchovy u žáků s poruchou intelektu.
5. Metodika výtvarné výchovy u žáků s poruchou intelektu.
6. Terapeutické techniky využitelné v psychopedii. Terapie hrou, činnostní a pracovní terapie, psychomotorické terapie, terapie s účastí zvířete, expresivní terapie muzikoterapie, dramaterapie, arteterapie, biblioterapie, tanečně-pohybová terapie.
7. Metodika hudební výchovy a zpěvu u žáků s poruchou intelektu.
8. Metodika společenskovědních a přírodovědních disciplín u žáků s poruchou intelektu. Sexuální výchova (základní východiska, metody a formy sexuální výchovy, obsah sexuální výchovy žáků s poruchou intelektu v období základního vzdělávání. podpora partnerských vztahů, intimity a osobních hranic.
9. Komunikace osob s poruchou intelektu, systémy a technologie alternativní a augmentativní komunikace (AAK), možnosti členění AAK a jejich aplikace u osob s poruchou intelektu, asistivní technologie.
10. Speciální vzdělávací potřeby žáků s poruchou intelektu a žáků s oslabením kognitivního výkonu, podpůrná opatření a jejich aplikace.

Poznámky:

Při závěrečné zkoušce účastník předkládá seznam prostudované literatury.
Účastníci si losují:

- 1 otázku z Psychopedie
- 1 otázku z Metodiky psychopedie

Doporučená základní literatura:

1. VALENTA, Milan et al. *Psychopedie: [teoretické základy a metodika].* 5. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Parta, 2013. 495 s. ISBN 978-80-7320-187-6.
2. VALENTA, Milan et al. *Mentální postižení.* 2. přepracované a aktualizované vydání. Praha: Grada, 2018. 387 s. ISBN 978-80-271-0378-2.
3. BENDOVÁ, P., ZIKL, P. *Dítě s mentálním postižením ve škole*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing, 2011. 144 s. ISBN 978-80-247-3854-3.
4. ČERNÁ, M. a kol. *Česká psychopedie: speciální pedagogika osob s mentálním postižením*. 2. vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015. 222 s. ISBN 978-80-246-3071-7.
5. DUŠEK, Karel; VEČEŘOVÁ-PROCHÁZKOVÁ, Alena. *Diagnostika a terapie duševních poruch*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010, 632 s. ISBN 978-80-247-1620-6.
6. FRANIOK, Petr. *Vzdělávání osob s mentálním postižením*: (inkluzivní vzdělávání s přihlédnutím k žákům s mentálním postižením). 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, 2005, 140 s. ISBN 80-7368-150-1.
7. KOZÁKOVÁ, Zdeňka, KREJČÍŘOVÁ, Olga a MÜLLER, Oldřich. *Charakteristika dospívání a dospělosti osob s mentálním postižením*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. 111 s. ISBN 978-80-244-3712-5.
8. KOZÁKOVÁ, Zdeňka, KREJČÍŘOVÁ, Olga a MÜLLER, Oldřich. *Úvod do speciální pedagogiky osob s mentálním postižením*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. 115 s. ISBN 978-80-244-3716-3.
9. KOZÁKOVÁ, Zdeňka, PASTIERIKOVÁ, Lucia a KREJČÍŘOVÁ, Olga. *Výchova a vzdělávání osob s mentálním postižením*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. 127 s. ISBN 978-80-244-3714-9.
10. KOZÁKOVÁ, Zdeňka. *Psychopedie*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2005, 74 s. ISBN 80-244-0991-7.
11. KOZÁKOVÁ, Zdeňka. *Special Education of Persons with Mental Disabilities*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. 113 s. ISBN 978-80-244-3740-8.
12. KREJČÍŘOVÁ, O., KOZÁKOVÁ, Z., MÜLLER, O. *Teoretická východiska speciální pedagogiky u osob s mentálním postižením*. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. 95 s. ISBN 978-80-244-3715-6.
13. KREJČÍŘOVÁ, Olga a KOZÁKOVÁ, Zdeňka. *Profesní příprava a pracovní uplatnění osob s mentálním postižením*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. 95 s. ISBN 978-80-244-3711-8.
14. KREJČÍŘOVÁ, Olga. *Metodická specifika počátečního vzdělávání jedinců s mentálním postižením.* 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3713-2.
15. KYSUČAN, Jaroslav. *Úvod do psychopedie*. 2. vyd. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1986, 135 s.
16. MICHALÍK, J., BASLEROVÁ, P., HANÁK P. a kol. *Katalog posuzování míry SVP I. (hmotněprávní a procesně právní standardy činnosti SPC)*, Olomouc: UP, 2012.
17. MONATOVÁ, L. *Speciálně pedagogická diagnostika z hlediska vývoje dětí.* Vyd. 1. Brno: Paido, 2000. 96 s. ISBN 80-85931-86-9.
18. MÜLLER, O. *Lehká mentální retardace v pedagogickopsychologickém kontextu.* Vyd. 1. Olomouc: Univerzita Palackého, 2002. 87 s. ISBN 80-244-0207-6.
19. PIPEKOVÁ, Jarmila. *Osoby s mentálním postižením ve světle současných edukativních trendů*. 1. vyd. Brno: MSD, 2006, 208 s. ISBN 80-86633-40-3.
20. ŠVARCOVÁ-SLABINOVÁ, I. *Mentální retardace: vzdělávání, výchova, sociální péče.* 3. přepracované vydání. Praha: Portál, 2006. 198 s. ISBN 80-7367-060-7.
21. SVOBODA, M. (ed.), KREJČÍŘOVÁ, D., VÁGNEROVÁ, M. *Psychodiagnostika dětí a dospívajících*. Praha: Portál, 2001, ISBN 80-7178-545-8.

22. SVOBODA, M. *Psychologická diagnostika dospělých*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-327-7.
23. THOROVÁ, K. *Poruchy autistického spektra*. Rozšířené a přepracované vydání. Praha: Portál, 2016. 493 s. ISBN 978-80-262-0768-9.
24. VALENTA, M. a kol. *Katalog posuzování míry SVP II. pro žáky s mentálním postižením*, Olomouc, Vydavatelství UP, 2012.
25. VALENTA, Milan a MICHALÍK, Jan. *Diagnostika speciálních vzdělávacích potřeb u dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. 95 s. ISBN 978-80-244-3161-1.
26. ZAPLETALOVÁ, J. a kol. *Obligatorní diagnózy a obligatorní diagnostika v PPP*. 1. vydání. Praha: IPPP ČR, 2007.

Legislativní předpisy:

1. Zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon. – v aktuálním znění
2. Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. – v aktuálním znění
3. Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních. – v aktuálním znění
4. Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách – v aktuálním znění